

[Time: 2½Hours]

[Total Marks : 75]

- N.B. :** (1) All questions are **compulsory** and subject to **internal choice**.
(2) All Questions carries equal Marks.
(3) Figures to the right indicate full marks of questions.

Q. 1 (A) : Elaborate the scope of E-Commerce. [07]

Q. 1 (B) : What are the features of Business model 'B2C'? [08]

OR

Q. 1 (C) : Which are the benefits of E-Commerce to firms? [07]

Q. 1 (D) : Enumerate some E-Commerce business strategies for Marketing, Sales and Promotions. [08]

Q. 2 (A) : What are the reasons for developing own website? [07]

Q. 2 (B) : Describe the principles of website design. [08]

OR

Q. 2 (C) : Enumerate the advantages and disadvantage of EDI. [07]

Q. 2 (D) : Elaborate the 'Push and Pull' Approach in business. [08]

Q. 3 (A) : What are the advantages of Social Media Marketing? [07]

Q. 3 (B) : Explain four techniques of E-Marketing. [08]

OR

Q. 3 (C) : Enumerate the characteristics of E-Payment system. [07]

Q. 3 (D) : Which are the different risks of E-Payment system? [08]

Q. 4 (A) : **Select the correct answer from the options given below and rewrite the sentences:** [05]

- 1) In _____ model of E-Commerce, wholesale distributors sell products or services to retailers. (B2B, B2C, C2B, G2C)
- 2) WWW is an information space where documents and other web resources are identified by _____. (User Name, U. R. L., HTTP, HTML)
- 3) Domain name for websites of Government agencies include : _____. (com, org, gov, mil)
- 4) _____ is a cyber-attack that uses disguised email having a link to click as a weapon. (Double extension, Bombing, Malware, Phishing)
- 5) The _____ network model describes how a server provides resources and services to one or more clients. (Client-Server, Server-Server, Server-Client, Client-Client)

Q. 4 (B) : State whether the following statements are True or False & rewrite them:[05]

- 1) E-Commerce requires lots of paperwork.
- 2) Chatbot is a smart computer programme which handles conversations on a human level.
- 3) Enterprises gain Competitive advantage due to their website.
- 4) E-cash is a form of the e-payment system which requires the use of the card issued by a financial institute to the cardholder for making payments online.
- 5) Encryption is a process that encodes a message or file.

Q. 4 (C) : Match the Columns : [05]

Group 'X'		Group 'Y'	
1.	Seed Stage	(a)	Needs to search new business opportunities
2.	Growth Stage	(b)	Birth of new business
3.	Maturity Stage	(c)	Challenge of changing customer taste
4.	Decline Stage	(d)	Close down the business
5.	Exit Stage	(e)	Sharp increase in sales

Q. 5 Write Short Note on : (any three) [15]

- (A) Examples of E-Commerce transactions.
- (B) Role of website in 'B2C' E-Commerce.
- (C) Limitation of Cyber Laws in India.
- (D) Types of Software Piracy.
- (E) Security Tools in E-Commerce.

*****

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 2½तास

एकूण गुण: ७५

सूचना : (१) अंतर्गत प्रश्नांच्या निवडीखेरीज सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(२) उजव्या बाजूचे अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(३) मूळ इंग्रजी प्रश्न प्रमाण मानावेत.

प्र. १ (अ) : ई-वाणिज्यची व्याप्ती विषद करा.

[०७]

प्र. १ (ब) : 'व्यवसाय ते ग्राहक' या ई-वाणिज्य व्यवसाय अभिरुपाची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?

[०८]

किंवा

प्र. १ (क) : ई-वाणिज्यचे व्यवसायास कोणते फायदे होतात?

[०७]

प्र. १ (ड) : ई-वाणिज्यचे विपणन, विक्री व संवर्धनाचे काही व्यावसायिक डावपेच नमूद करा.

[०८]

प्र. २ (अ) : स्वतः चे संकेतस्थळ विकसित करण्याची कारणे कोणती आहेत?

[०७]

प्र. २ (ब) : संकेतस्थळ विकसित करण्याची तत्वे स्पष्ट करा.

[०८]

किंवा

प्र. २ (क) : इलेक्ट्रॉनिक माहिती देवाण-घेवाणीचे फायदे व तोटे नमूद करा.

[०७]

प्र. २ (ड) : व्यापारातील 'ढकला आणि ओढा' दृष्टीकोन विषद करा.

[०८]

प्र. ३ (अ) : सामाजिक माध्यम विपणनाचे फायदे काय आहेत?

[०७]

प्र. ३ (ब) : ई-विपणनाची चार तंत्रे स्पष्ट करा.

[०८]

किंवा

प्र. ३ (क) : ई-पेमेंट पद्धतीची वैशिष्ट्ये नमूद करा.

[०७]

प्र. ३ (ड) : ई-पेमेंट पद्धतीच्या जोखिमा कोणत्या आहेत?

[०८]

प्र. ४ (अ) : खाली दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य उत्तर निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा:

[०५]

१) ई-वाणिज्यच्या _____ व्यवसाय अभिरुपात घाऊक व्यापारी किरकोळ व्यापाऱ्यांना वस्तू किंवा सेवा प्रदान करतात.

(व्यवसाय ते व्यवसाय, व्यवसाय ते ग्राहक, ग्राहक ते व्यवसाय, सरकार ते ग्राहक)

२) विश्वव्यापी-जाळ्यावर वेबपेज पाहण्यासाठी त्याचा _____ टाईप केला जातो.

(वापरकर्त्याचे नाव, यु. आर. एल., एच. टी. टी. पी., एच. टी. एम. एल.)

३) सरकारी एजन्सीच्या वेबसाईट मधील डोमेन नावामध्ये _____ असते.

(com, org, gov, mil)

- ४) _____ हा एक प्रकारचा सायबर धोका असतो, ज्यात क्लिक करण्याच्या लिंकचा समावेश असलेल्या ई-मेलचा शस्त्रासारखा वापर केला जातो.
(डबल एक्स्टेन्शन, बॉम्बिंग, मालवेअर, फिशिंग)
- ५) _____ नेटवर्क मुळे सर्व्हर पासून ग्राहकांना साधने आणि सेवा मिळतात.
(ग्राहक-सर्व्हर, सर्व्हर- सर्व्हर, सर्व्हर- ग्राहक, ग्राहक- ग्राहक)

प्र. ४ (ब) : खालील विधाने सत्य की असत्य आहेत ते सांगून पुन्हा लिहा:

[०५]

- १) ई-वाणिज्यच्या व्यवहारांमध्ये कागदपत्रांचा खूप समावेश होतो.
- २) चॅटबोट हा स्मार्ट कॉम्प्युटर प्रोग्राम आहे, जो मानवी संवाद हाताळतो.
- ३) व्यवसायांना त्यांच्या संकेतस्थळांमुळे स्पर्धात्मक फायदा मिळतो.
- ४) ई-कॅश ही इलेक्ट्रॉनिक पेमेंट पद्धती आहे, ज्यामध्ये वित्तीय कंपनीने कार्डधारकाला दिलेल्या कार्डचा वापर करून ऑनलाईन माध्यमाद्वारे पेमेंट केले जाते.
- ५) एन्क्रिप्शन ही एक अशी पद्धत आहे, जी एखाद्या मेसेज किंवा फाईलचे गुप्त कोडमध्ये भाषांतर करते.

प्र. ४ (क) : योग्य जोड्या जुळवा:

[०५]

गट 'क्ष'		गट 'य'	
१.	बीज अवस्था	(अ)	नविन व्यावसायिक संधी शोधाव्या लागतात
२.	विकास अवस्था	(ब)	नविन व्यवसायाचा जन्म
३.	परिपक्वता अवस्था	(क)	ग्राहकांच्या रुचींमधील बदलाचे आव्हान
४.	उतरती कळा	(ड)	व्यवसाय बंद करणे
५.	व्यवसायातून बाहेर पडणे	(इ)	मोठ्या प्रमाणावर विक्री

प्र. ५. : टीपा लिहा : (कोणत्याही तीन)

[१५]

- (अ) ई-वाणिज्य व्यवहारांची उदाहरणे.
- (ब) 'बी२सी' ई-वाणिज्यमध्ये संकेतस्थळाची भूमिका.
- (क) भारतातील सायबर गुन्हे कायद्याच्या मर्यादा.
- (ड) सॉफ्टवेअर चाचेगिरीचे प्रकार.
- (इ) ई-वाणिज्य मधील सुरक्षा साधने.

*****